

ŠOLSKI CENTER CELJE
Srednja šola za storitvene dejavnosti in logistiko

VPLIV TROŠARIN NA POTROŠNIKOVE NAKUPOVALNE NAVADE

Raziskovalna naloga

Mentor(ica):
mag. Lucija Zidanski

Avtor(ica):
Taj FRANCE, 4.P1
Lara KRIVEC, 4.P1
Anja REDNJAK, 4.P1

Celje, marec 2023

IZJAVA*

Mentor/-ica LUCIJA ZIDANSKI v skladu z 20. členom Pravilnika o organizaciji mladinske raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom VPLIV TROŠARIN NA POTROŠNIŠKOVE, katere avtor/-ica je NAKUPOVALNE NAVADE:
ANJA REDNJAK, LARA KRIVEC, TAJ FRANCE

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 4.4.2023

Podpis mentorja Zidanski

Podpis odgovorne osebe

Suzi Silav

*

POJASNILO

V skladu z 20. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja (-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja (-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor (-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.

POVZETEK

V raziskovalni nalogi smo s spodaj naštetimi metodami raziskovanja raziskovali in preučevali anketirance na podlagi hipotez, ki smo si jih zastavili. Ugotovili smo, katere hipoteze so se izkazale za resnične in katere lahko ovrgemo, saj so nas rezultati zelo presenetili. Ugotavljali smo, koliko anketirancev uživa alkohol in tobačne izdelke ter kako inflacija vpliva na njihove potrošniške navade. Ker smo v energetske krizi, nas je zanimalo, koliko jih je zaradi podražitve energentov spremenilo način ogrevanja ali izbralo drugo prevozno sredstvo. Rezultate smo temeljito preučili in ponazorili z grafi. V nadaljevanju smo opisali trošarine in kaj sploh so ter predstavili zakon o trošarinah in izluščili pojme. Dodali smo nekaj zanimivosti in koristnih dejstev. Osredotočili smo se na spremembe, predvsem povišanja trošarin in njihov vliv na nakupovalne navade potrošnikov. Z anketnim vprašalnikom smo pridobili odgovore na vprašanja, ki so nam pomagala ovrednotiti naše predpostavke v zvezi s tematiko.

Kazalo vsebine

POVZETEK.....	2
1 UVOD.....	6
1.1 OPREDELITEV PODROČJA IN OPIS PROBLEMA	6
1.2 NAMEN NALOGE.....	7
1.3 HIPOTEZE	7
1.4 METODE RAZISKOVANJA	8
1.5 OMEJITVE IN TEŽAVE PRI PISANJU NALOGE.....	8
2 TROŠARINE	9
3 OBSEG OBDAVČITVE (2. člen).....	12
3.1 OPREDELITEV ALKOHOLA IN ALKOHOLNIH IZDELKOV	12
3.2 OPREDELITEV TOBAČNIH IZDELKOV	13
3.3 OPREDELITEV ENERGENTOV IN ELEKTRIČNE ENERGIJE	14
3.4 TROŠARINSKA OBVEZNOST (5. člen).....	15
3.5 REŽIM ODLOGA PLAČILA TROŠARINE (6. člen)	15
3.6 GIBANJE TROŠARISNIH IZDELKOV POD REŽIMOM ODLOGA PLAČILA TROŠARINE (7. člen)	16
4 PRAKTIČNI DEL NALOGE	18
5 OVREDNOTENJE HIPOTEZ	35
6 ZAKLJUČEK.....	37
7 VIRI IN LITERATURA	38
8 PRILOGE.....	39

Kazalo grafov

Graf 1: Ali kupujete/uživате tobačne izdelke?	19
Graf 2: Ali povišanje cene tobačnih izdelkov vpliva na to, da jih kupujete?	20
Graf 3: Koliko povprečno porabite na mesec za tobačne izdelke?	21
Graf 4: Ali kupujete alkoholne pijače?	22
Graf 5: Ali povišanje cene vpliva na vaše kupovanje alkoholnih pijač?	23
Graf 6: Koliko povprečno porabite na mesec za alkoholne pijače?	24
Graf 7: Ali imate svoje prevozno sredstvo (avto ali motor)?	25
Graf 8: Ali povišanje cen goriva vpliva na vaše nakupovalne navade pri nakupu goriva?	26
Graf 9: Koliko povprečno porabite na mesec za gorivo?	27
Graf 10: Ali ste se zaradi podražitve energentov odločili za pridobitev sončnih celic?	28
Graf 11: Ali ste se zaradi podražitve energentov odločili za drugo vrsto ogrevanja?	29
Graf 12: Pri katerih vrstah blaga najbolj občutite spremembo cene?	30
Graf 13: Vaša starost.....	31
Graf 14: Spol	32
Graf 15: Stopnja izobrazbe.....	33
Graf 16: Vaši mesečni prihodki	34
Graf 17: Vaš status.....	34

1 UVOD

Trošarine predstavljajo poseben davek, s katerim so praviloma obdavčeni monopolni izdelki, ki jih ni mogoče nadomestiti s podobnimi izdelki. Med te izdelke se uvrščajo predvsem alkohol, tobačni izdelki, energenti in električna energija. Pravila EU pojasnjujejo, kateri izdelki so predmet trošarine in kako se trošarina zanje uporablja. Pravo EU določa tudi najnižje trošarinske stopnje, ki se uporabljajo, čeprav vsaka država članica EU lahko določi višje. Davek, ki ga je potrebno plačati, je običajno določen glede na količino, kot je kilogram, hektoliter ali stopnja alkohola. Prihodki trošarin predstavljajo zelo pomemben del proračuna vsake države. Ker Republika Slovenija spada med države članice EU in direktive EU določajo minimalne trošarinske stopnje, s katerimi morajo države članice obdavčiti trošarinske izdelke, prihaja do velikih razlik med posameznimi državami.

(https://europa.eu/youreurope/business/taxation/excise-duties-eu/paying-excise-duties/index_sl.htm)

1.1 OPREDELITEV PODROČJA IN OPIS PROBLEMA

Eden izmed glavnih proračunskih prihodkov, s katerim se je v prejšnjem letu napolnil državni proračun, predstavljajo trošarine. Skupaj naj bi znesle kar 1,53 milijarde evrov. So drugi glavni vir dohodka državnega proračuna, takoj za davkom na dodano vrednost. Za trošarinsko blago ali trženje je treba plačati trošarine. EU določi minimalni znesek trošarin, ki jih je treba plačati za posamezni izdelek, države EU pa lahko uvedejo še druge davke. Za posamezne izdelčne skupine so določene stopnje trošarin.

Problem dviga trošarin pa predstavlja dvig cene izdelka in posledično zmanjšanje nakupa le teh ter posledično manj denarja v državnem proračunu. Manj ljudi si jih bo lahko privoščilo. Kar se tiče energentov lahko to pomeni, da bo marsikdo na mrzlem. Zmanjšana uporaba goriva bo sicer koristila okolju, prenehanje kajenja pa bo koristilo ljudem, čeprav se bo še vseeno marsikdo odločil za varčevanje na kakšnem drugem področju kot pri tobačnih izdelkih.

1.2 NAMEN NALOGE

Namen naloge je, da s pomočjo ankete ugotovimo, kako dvig trošarin vpliva na potrošne navade kupcev, da predstavimo, koliko so kupci dejansko pripravljeni plačati za izdelke, ki so podvrženi trošarinskemu sistemu. Čeprav se glede na vire (<https://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-3.-poskrbeti-za-zdravo-%c5%beivljenje-in-spodbujati-splo%c5%a1no-dobro-po%c4%8dutje-v-vseh-%c5%beivljenjskih-obdobjih>) vse manj ljudi poslučuje alkohola in tobačnih izdelkov, je v Sloveniji še vedno velik delež uporabnikov alkoholnih in tobačnih izdelkov. Cilj pa je, da bi jih bilo čim manj. Namen ni zgolj ugotoviti, koliko bi bili potrošniki pripravljeni plačati za trošarinske izdelke, ampak ljudem pokazati, da razmislijo, če je vredno odšteti toliko denarja za zdravju škodljive snovi oziroma varčevati pri energentih in se posluževati alternativnih pogonskih goriv, mogoče celo opraviti kakšen kos poti peš ali s kolesom.

Dobrodošlo bi bilo tudi zmanjšanje temperature v prostorih. Ponekod so prostori preveč ogrevani, ljudje pa odpirajo okna in hladijo prostore ali so tudi pozimi oblečeni v notranjih prostorih le v kratke rokave. Tu ni problem zgolj cena energentov, ampak tudi negativen vpliv na okolje. Ne smemo zanemariti še svetlobnega onesnaževanja in spremembe naravnega okolja za marsikatero živalsko vrsto.

1.3 HIPOTEZE

Pri pisanju naloge smo si postavili naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Dvig stopnje trošarine pri tobačnih izdelkih in alkoholu ne vpliva na nakupovalne navade potrošnikov.

Hipoteza 2: Več kot tretjina anketiranih je rednih kadilcev.

Hipoteza 3: Zaradi povišanja cen energentov so ljudje pripravljeni zamenjati energente.

Hipoteza 4: Zaradi cen naftnih derivatov se povečuje uporaba električnih vozil.

1.4 METODE RAZISKOVANJA

V nalogi bomo uporabili metodo deskripcije, s pomočjo katere bomo opisali posamezna dejstva. Z zgodovinsko metodo bomo preverjali starejše podatke in jih primerjali z novimi. Veliko uporabnih podatkov bomo pridobili s pomočjo ankete, ki jo bomo razdelili med ljudi osebno. Te podatke bomo analizirali in razvrstili. Pri ustvarjanju zaključkov glede obravnavane tematike nam bo pomagalo induktivno in deduktivno sklepanje. Z metodo kompilacije bomo povzeli različna stališča in mnenja različnih avtorjev glede obravnavane teme.

1.5 OMEJITVE IN TEŽAVE PRI PISANJU NALOGE

Pri pisanju smo naleteli na kar nekaj težav. Med te spada pomanjkanje literature, predvsem dostopnost virov, saj jih ne moremo iskati v knjigah, temveč v člankih in predvsem na internetu, kar predstavlja problem, ker so viri zastareli, v njih ne piše veliko. Tudi pri anketi smo naleteli na težave, ker ni enostavno pridobiti veliko ljudi, ki bi bili pripravljeni sodelovati in premišljeno rešiti anketo. Pozna se tudi pomanjkanje strokovnega znanja in veščin, ki bi jih potrebovali pri pisanju te naloge. Poleg znanja in podatkov pa nas je zelo omejeval tudi čas.

2 TROŠARINE

Trošarina predstavlja specifični davek na porabo, preko nje pa se posebej obdavčuje točno določene izdelke ali skupine izdelkov. To so gorivo, alkohol in alkoholne pijače, tobačni izdelki ter električna energija. Uradno je eden od namenov trošarine zmanjšati potrošnjo izdelkov, ki so škodljivi ljudem. Tako pravi teorija. V praksi pa so trošarino že pred dolgimi desetletji imenovali kar prikrita kraja. Pred pojavom sodobnega pobiranja davkov so države pobiranje davkov na porabo izvajale točkovno, to je na pomembnih strateških mestih, mostovih, prehodih in naselbinah ter ob prehodu blaga preko mitnice.

Po prvi svetovni vojni so po svetu pobiranje trošarin postopoma pričeli opuščati in ga nadomeščati s splošnim prometnim davkom. Za trošarine je namreč po eni strani značilno, da je z njimi mogoče zbrati obsežne prihodke, po drugi strani pa so zanje značilni visoki stroški organiziranja in izvajanja njihovega pobiranja. Toda v sodobnem svetu zaradi zmanjševanja carinskih stopenj vse več držav ponovno pobira trošarinske dajatve in hkrati tudi splošne prometne davke. Republika Slovenija je zaradi vključevanja v Evropsko unijo morala vpeljati trošarinski sistem, zato je bil decembra 1999 sprejet Zakon o trošarinah. Za izvajanje trošarinskega nadzora pa je postala zadolžena Carinska uprava Republike Slovenije. Slovenski trošarinski izdelki so bili sprva alkohol, alkoholne pijače, tobačni izdelki, mineralna olja in zemeljski plin. Zaradi vstopa v Evropsko unijo je bil nabor trošarinskih izdelkov razširjen na premog, biogorivo in električno energijo, pri čemer je država trošarine na električno energijo začela pobirati šele leta 2007. Po združitvi Carinske uprave Republike Slovenije in Davčne uprave Republike Slovenije leta 2014, je pobiranje trošarin in izvajanje trošarinskega nadzora v rokah Finančne uprave Republike Slovenije. Pri izračunu zneska za vračilo trošarine se uporabita znesek in stopnja oziroma znesek trošarine, ki je veljaven na dan, ko je bila trošarina obračunana oziroma na dan nabave trošarinskih izdelkov, ki je naveden na računu, s katerim upravičenec dokazuje, da je trošarinske izdelke nabavil s plačano trošarino.

(<https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Tro%C5%A1arina>)

(<https://www.dnevnik.si/1042825859>)

Podrobne razčlenitve in opredelitve najdemo v Zakonu o trošarinah, ki je pravna podlaga za opredeljevanje in obračunavanje trošarin. V nadaljevanju bomo predstavili glavne povzetke zakona. (2. člen. Pomen izrazov). V nadaljevanju bomo za Zakon o trošarinah uporabljali kratico Ztro-1.

Za razumevanje določil zakona o trošarinah je smiselno pojasniti pomen nekaterih izrazov, ki se pojavljajo v zakonu.

1. Trošarinski zavezanec je proizvajalec trošarinskih izdelkov, pooblaščen prejemnik trošarinskih izdelkov iz druge države članice, uvoznik trošarinskih izdelkov, pooblaščen uvoznik, začasno pooblaščen prejemnik, pravna ali fizična oseba, ki opravlja dejavnost trgovine na debelo s trošarinskimi izdelki oziroma oseba, na katero se v skladu s tem zakonom lahko prenese trošarinska obveznost.
2. Imetnik trošarinskega dovoljenja je trošarinski zavezanec, ki pridobi trošarinsko dovoljenje carinskega organa, da v okviru opravljanja svoje dejavnosti v trošarinskem skladišču proizvaja, obdeluje, predeluje, dodeluje (v nadaljnjem besedilu: proizvaja), skladišči, prejema ali odpremlja trošarinske izdelke pod režimom odloga plačila trošarine.
3. Trošarinsko dovoljenje je odločba, ki jo izda carinski organ trošarinskemu zavezancu, da lahko v okviru opravljanja svoje dejavnosti, v trošarinskem skladišču proizvaja, skladišči, prejema ali odpremlja trošarinske izdelke pod režimom odloga plačila trošarine.
4. Trošarinsko skladišče je ena ali več med seboj povezanih oziroma ograjenih površin ali prostorov, ki tvorijo tehnološko enoto, kjer imetnik trošarinskega dovoljenja proizvaja, skladišči, prejema ali odpremlja trošarinske izdelke pod režimom odloga plačila trošarine in mora biti vidno označena ter fizično ločena od preostalih površin ali prostorov.

5. Režim odloga plačila trošarine je ureditev, ki se nanaša na proizvodnjo, skladiščenje in prejetje ali odpremljanje trošarinskih izdelkov, na podlagi katere je obveznost za plačilo trošarine odložena.
6. Uvoznik trošarinskih izdelkov je carinski dolжник, določen v skladu s carinskimi predpisi oziroma prejemnik trošarinskih izdelkov iz tretje države oziroma tretjega ozemlja.
7. Pooblaščen uvoznik je oseba, ki ji pristojni organ izda dovoljenje, da pri opravljanju svoje registrirane dejavnosti in pod pogoji, ki jih določa ta zakon, trošarinske izdelke, ki jih je prejel iz tretje države ali s tretjega ozemlja, po sprostitvi v prosti promet v skladu s carinskimi predpisi odpremlja pod režimom odloga plačila trošarine.
8. Pooblaščen prejemnik je trošarinski zavezanec, ki ima dovoljenje carinskega organa, da v okviru svoje dejavnosti prejema trošarinske izdelke od osebe iz druge države članice pod režimom odloga plačila trošarine. Pooblaščen prejemnik ne sme skladiščiti ali odpremljati trošarinskih izdelkov pod režimom odloga plačila trošarine.
9. Začasno pooblaščen prejemnik je oseba, ki v okviru svoje dejavnosti občasno prejema trošarinske izdelke od osebe iz druge države članice pod režimom odloga plačila trošarine. Začasno pooblaščen prejemnik ne sme skladiščiti ali odpremljati trošarinskih izdelkov pod režimom odloga plačila trošarine in mora carinskemu organu predložiti instrument za zavarovanje plačila trošarine, preden mu dobavitelj odpremi trošarinske izdelke.
10. Davčni zastopnik je oseba, ki jo imetnik trošarinskega skladišča iz druge države članice ali prodajalec iz petega odstavka 10.č člena tega zakona pooblasti, da v njegovem imenu in za njegov račun v Sloveniji izvršuje obveznosti in uveljavlja pravice po tem zakonu. (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7128#>)

3 OBSEG OBDAVČITVE (2. člen)

Trošarina se plačuje od trošarinskih izdelkov, proizvedenih na območju Republike Slovenije ali vnesenih z ozemlja držav članic Evropske unije v Slovenijo ali trošarinskih izdelkov, ki se uvozijo v Evropsko unijo.

Uvoz trošarinskih izdelkov je vsak vnos trošarinskih izdelkov v Unijo iz tretjih držav oziroma tretjih ozemelj, če ni s tem zakonom drugače določeno.

Vnos trošarinskih izdelkov z ozemlja držav članic v Slovenijo je vsak vnos z ozemlja druge države članice oziroma Unije, kot je določeno v zakonodaji Unije, razen s tretjih ozemelj.

Tretja država je katerakoli država, razen Slovenije in drugih držav članic oziroma Unije.

Tretja ozemlja so:

- ozemlja, ki so del carinskega območja Unije: Kanarski otoki, francoska ozemlja, Alandski otoki in Kanalski otoki,
- ozemlja, ki niso del carinskega območja Unije: otok Heligoland, območje Büsingen, Ceuta, Melilla, Livigno, Campione d'Italia in italijanski del Luganskega jezera, in gora Atos.

(<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7128#>)

V nadaljevanju bomo predstavili posamezne sklope izdelkov, ki so podvrženi trošarinskemu sistemu.

3.1 OPREDELITEV ALKOHOLA IN ALKOHOLNIH IZDELKOV

Med alkohol in alkoholne pijače se uvrščajo: pivo, vino, druge fermentirane pijače, vmesne pijače in etilni alkohol, ki so podrobneje opredeljeni od 66. do 70. člena Zakona o trošarinah. Vrsta alkohola oziroma alkoholne pijače se določi glede na uvrstitev izdelka v tarifno oznako in v odvisnosti od vsebnosti alkohola. Vsebnost alkohola je volumenski odstotek alkohola pri temperaturi 20 stopinj Celzija.

V skupino drugih fermentiranih pijač spadajo jabolčnik, sake in medica. Med vmesne pijače spadajo vermut, teranov liker, aromatizirano vino, porto in medeno žganje. V skupino etilnega alkohola pa se uvrščajo poleg ne denaturiranega in denaturiranega etilnega alkohola tudi rum, viski, vodka, konjak, nekateri likerji in podobne žgane pijače.

Trošarina se plačuje v višini:

- 12,10 evrov za 1 vol. % alkohola za en hektoliter piva,
- 0 evrov za en hektoliter mirnega vina,
- 0 evrov za en hektoliter penečega vina,
- 0 evrov za en hektoliter drugih fermentiranih pijač,
- 132,00 evrov za en hektoliter vmesnih pijač,
- 1.320,00 evrov za 100 vol. % alkohola za en hektoliter etilnega alkohola.

(https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Trosarine/Opis/Alkohol_in_alkoholne_pijace.doc)

(https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.fu.gov.si%2Ffileadmin%2FInternet%2FDavki_in_druge_dajatve%2FPodrocja%2FTrosarine%2FOpis%2FAlkohol_in_alkoholne_pijace.doc&wdOrigin=BROWSELINK)

3.2 OPREDELITEV TOBAČNIH IZDELKOV

Med tobačne izdelke se uvrščajo: cigarete, cigare, cigarilosi in tobak za kajenje, ki so podrobneje opredeljeni od 81. do 85. člena Zakona o trošarinah. Navedeni zakon med drugim uvaja tudi dve novi vrsti trošarinskih tobačnih izdelkov, in sicer elektronske cigarete oziroma tekočino za polnjenje elektronskih cigaret in predelan tobak, namenjen segrevanju oziroma tobak za segrevanje. Gre za nove tobačne izdelke, ki predstavljajo alternativo klasičnim tobačnim izdelkom in so namenjeni vdihovanju tobačnih hlapov, in sicer brez izgorevanja.

Trošarinska osnova za tobačne izdelke je 1000 kosov in drobnoprodajna cena oziroma kilogram izdelka oziroma mililiter tekočine v polnilu.

Trošarina za cigarete se plačuje kot specifična trošarina, ki je določena v znesku za 1000 kosov in kot proporcionalna trošarina, ki je določena v odstotku od drobnoprodajne cene cigaret.

Če se ugotovljena tehtana povprečna drobnoprodajna cena cigaret razlikuje od tiste, po kateri sta izračunana veljavni znesek specifične trošarine in veljavna stopnja proporcionalne trošarine za manj kot 20 %, vladi ni treba prilagoditi zneska specifične in stopnje proporcionalne trošarine.

Trošarina se plačuje za:

- cigarete: najmanj 60 % tehtane povprečne drobnoprodajne cene enega zavojčka cigaret, sproščenih v porabo, vendar najmanj 106 evrov za 1000 kosov cigaret iz razreda tehtane povprečne drobnoprodajne cene cigaret,
- cigare in cigarilose: 6 % od drobnoprodajne cene, vendar najmanj 40 evrov za 1000 kosov,
- drobno rezani tobak: 35 % od drobnoprodajne cene in 40 evrov za en kilogram, vendar najmanj 88 evrov za en kilogram,
- drug tobak za kajenje: 40 evrov za en kilogram,
- tobak za segrevanje: 88 evrov za en kilogram tobaka v polnilu,
- elektronske cigarete: 0,18 evra za en mililiter tekočine, ki vsebuje nikotin in 0,08 evra za en mililiter tekočine, ki ne vsebuje nikotina.

(https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Trosarine/Opis/Tobacni_izdelki.doc)

3.3 OPREDELITEV ENERAGENTOV IN ELEKTRIČNE ENERGIJE

V skladu s prvim odstavkom 88. člena Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 47/16 in 92/21; v nadaljevanju ZTro-1) se trošarina plačuje od energentov in električne energije, ki se uporabljajo kot pogonsko gorivo ali gorivo za ogrevanje. Vrsta energentov in električne energije se določi glede na uvrstitev v tarifno oznako ali glede na značilnosti posameznega izdelka.

Za energente se štejejo tudi biogoriva, ki so navedena v šestem odstavku 88. člena ZTro-1:

- bioetanol (etilni alkohol-C₂H₅OH) iz tarifne oznake 2207 10 00-nedenaturiran, koncentracije 80 vol. % ali več in iz tarifne oznake 2207 20 00-denaturiran, kakršnekoli koncentracije,

- biodizel (mono alkil (običajno metil) ester maščobnih kislin, imenovan tudi FAMAЕ) iz tarifne oznake 3826 00 10,
- etil terc-butyl-eter, proizveden na osnovi bioetanola (imenovan tudi bio ETBE) iz tarifne oznake 2909 19 10,
- bioplin (mešanica plinov: metana-CH₄ (več kot 45 vol. %), ogljikovega dioksida-CO₂ in v sledovih dušika-N₂, vodika-H₂ in vodikovega sulfida-H₂S) iz tarifne oznake 2705 00 00,
- biodimetileter (CH₃-O-CH₃) iz tarifne oznake 2909 19 90 in
- biometanol iz tarifne oznake 2905 11 00.

Biogoriva se štejejo za pogonsko gorivo, ko glede fizikalnih in kemijskih lastnosti izpolnjujejo pogoje iz veljavnih standardov in so primerna za direktno uporabo za pogon ali kot dodatek fosilnim gorivom.

(https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Trosarine/Opis/Energenti_in_elektricna_energija.doc)

3.4 TROŠARINSKA OBVEZNOST (5. člen)

Trošarinska obveznost nastane, ko so:

- trošarinski izdelki proizvedeni v Sloveniji,
- trošarinski izdelki uvoženi v Unijo,
- trošarinski izdelki vneseni z ozemlja drugih držav članic oziroma Unije v Slovenijo.

Trošarinska obveznost se lahko prenese od proizvajalca oziroma uvoznika na imetnika trošarinskega dovoljenja oziroma oproščenega uporabnika ob pogojih in na način, ki je določen s tem zakonom.

3.5 REŽIM ODLOGA PLAČILA TROŠARINE (6. člen)

Plačilo trošarine se odloži, če:

- se proizvodnja ali skladiščenje trošarinskih izdelkov opravlja v trošarinskem skladišču,
- so trošarinski izdelki skladiščeni v obratu oproščenega uporabnika,
- se trošarinski izdelki gibljejo pod pogoji, določenimi s tem zakonom.

Pri uvozu trošarinskih izdelkov se plačilo trošarine odloži, če je za njih takoj po vnosu v Unijo dovoljena začasna hramba ali je zanje začet carinski tranzitni postopek, postopek carinskega skladiščenja (razen skladiščenja v prosto carinskih prodajalnah), uvoza zaradi izvoza po sistemu odloga, predelave pod carinskim nadzorom ali začasnega uvoza ali so vnešeni v prosto carinsko cono.

Če so uvoženi trošarinski izdelki sproščeni v prost promet v skladu s carinskimi predpisi, se plačilo trošarine odloži, če so neposredno po sprostitvi v promet, vnešeni v trošarinsko skladišče ali v obrat oproščenega uporabnika ali odposlani osebi v drugi državi članici, ki v skladu z zakonodajo te države članice sme prejemati trošarinske izdelke pod režimom odloga plačila trošarine.

Če trošarinsko skladišče ali oproščeni uporabnik preneha poslovati zaradi likvidacije oziroma stečaja, je plačilo trošarine še naprej odloženo, dokler trošarinski izdelki, ki so na zalogi na dan začetka postopka stečaja ali likvidacije, niso sproščeni v porabo v postopku likvidacije ali stečaja oziroma, dokler so skladiščeni v tem ali drugem trošarinskem skladišču ali obratu oproščenega uporabnika, toda največ do dneva, ko so trošarinski izdelki odpremljeni upniku na podlagi sklepa o razdelitvi premoženja.

Če trošarinsko dovoljenje ali dovoljenje oproščenega uporabnika trošarinskih izdelkov preneha veljati zaradi združitve, je plačilo trošarine še naprej odloženo, dokler niso trošarinski izdelki, ki so na zalogi, sproščeni v porabo v postopku združitve ali dokler so skladiščeni v drugem trošarinskem skladišču oziroma obratu oproščenega uporabnika ali dokler niso odpremljeni, toda največ do 180. dneva, ki sledi dnevu prijave združitve za vpis v register.

(<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7128#>)

3.6 GIBANJE TROŠARISNKIH IZDELKOV POD REŽIMOM ODLOGA PLAČILA TROŠARINE (7. člen)

Trošarinski izdelki se v Sloveniji lahko gibljejo pod režimom odloga plačila trošarine:

- iz trošarinskega skladišča v drugo trošarinsko skladišče,
- iz trošarinskega skladišča v obrat oproščenega uporabnika in izjemoma iz obrata oproščenega uporabnika v trošarinsko skladišče,
- iz trošarinskega skladišča v izvoz,
- pri uvozu v obrat oproščenega uporabnika,

- pri uvozu v trošarinsko skladišče.

Trošarinski izdelki se med Slovenijo in drugimi državami članicami lahko gibljejo pod režimom odloga plačila trošarine:

1. Iz trošarinskega skladišča v Sloveniji v drugo državo članico do trošarinskega skladišča, registriranega prejemnika, kraja, kjer trošarinski izdelki zapustijo Unijo ter diplomatskim in konzularnim predstavništvom in mednarodnim organizacijam.
2. Od osebe iz druge države članice, ki v skladu z zakonodajo te države lahko pošilja trošarinske izdelke pod režimom odloga plačila trošarine:
 - imetniku trošarinskega dovoljenja v Sloveniji ali
 - carinskemu organu izstopa s carinskega območja Unije ali
 - pooblaščenemu prejemniku v Sloveniji ali
 - začasno pooblaščenemu prejemniku v Sloveniji ali
 - osebam iz 31. člena tega zakona ali
 - drugi osebi v drugi državi članici preko Slovenije.
3. Ob uvozu v Unijo od kraja uvoza do namembnega kraja, kjer se lahko prejemajo pod režimom odloga, kadar jih odpremi pooblaščen uvoznik.

Gibanje trošarinskih izdelkov pod režimom odloga plačila trošarine je dovoljeno samo, če jih spremlja trošarinski dokument, razen, če je s tem zakonom ali na njegovi podlagi izdanim predpisom določeno drugače. Pošiljatelj, ki odpremlja trošarinske izdelke pod režimom odloga plačila trošarine v drugo državo članico, mora zapečatiti tovorke ali prevozno sredstvo, če le tega pristojni carinski organ v skladu z veljavno zakonodajo prepozna kot primerne za zapečatenje.

Prejšnji odstavek se nanaša na vsako gibanje trošarinskih izdelkov med Slovenijo in drugimi državami članicami, tudi če je zanje s tem zakonom predpisana trošarina po stopnji 0 % ali v znesku 0 evrov.

Če je za trošarinske izdelke takoj po uvozu dovoljena začasna hramba ali je zanje začet carinski tranzitni postopek, postopek carinskega skladiščenja, uvoza zaradi izvoza po sistemu odloga, predelave pod carinskim nadzorom ali začasnega uvoza ali če so vneseni v prosto carinsko cono, se lahko gibljejo pod režimom odloga plačila trošarine, ne da bi bil zanje izdan trošarinski dokument v skladu s tem zakonom, vendar mora biti zanje zagotovljen ustrezen carinski nadzor.

(<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7128#>)

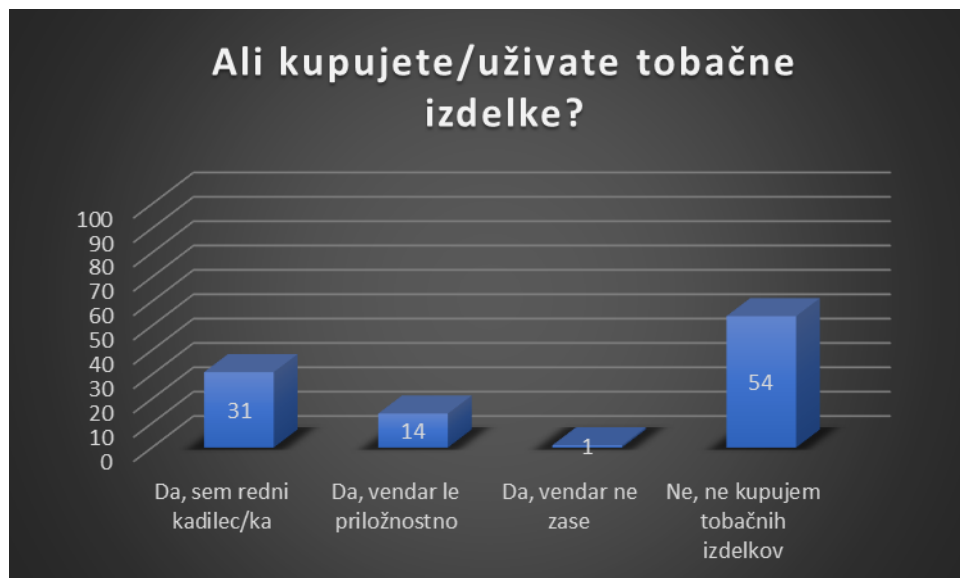
4 PRAKTIČNI DEL NALOGE

Analiza ankete

Za potrebe interpretiranja ugotovitev in ovrednotenja hipotez smo izvedli anketo. Vzorec šteje 100 oseb, anketa pa je bila opravljena meseca decembra 2022 in januarja 2023. Anketirali smo naključno izbrane osebe na področju Šoštanja, Dobrne, Velenja, Mislinje, Šentjurja in Slovenskih Konjic.

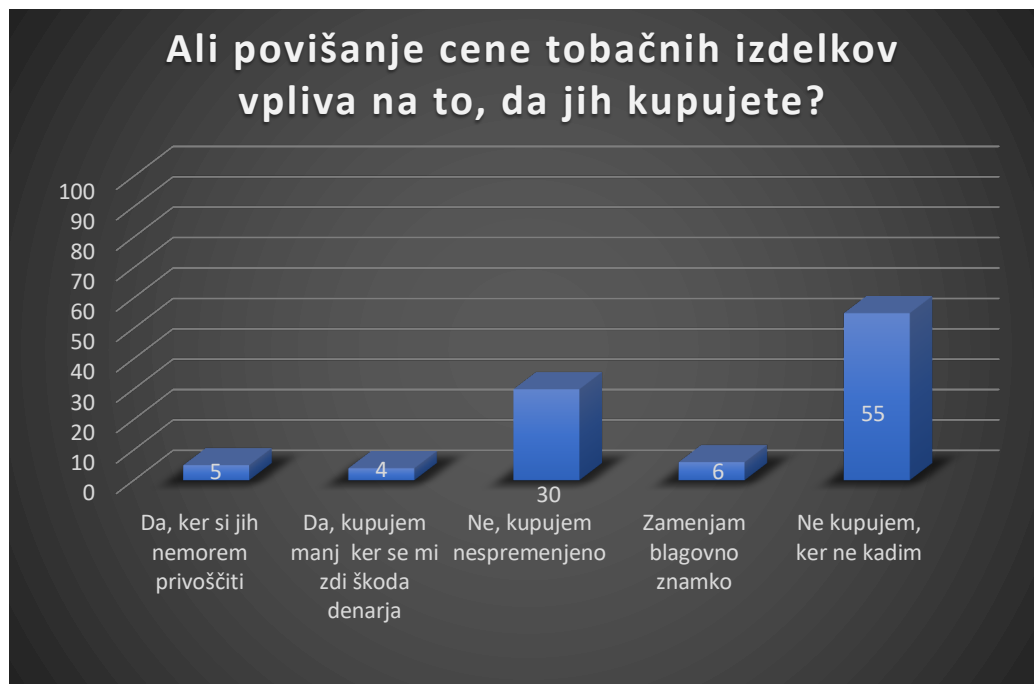
53 % anketiranih je bilo moških 47 % pa žensk. Polovico anketiranih predstavljajo osebe, ki so stare med 30 in 60 let. 52 % vseh vprašanih ima dokončano poklicno šolo ali manj, 37 % ima dokončano vsaj srednjo šolo, le 11 % pa jih ima univerzitetno izobrazbo ali več.

Vsi rezultati, ki so predstavljeni v grafikonu, so izraženi v %. Anketirancem smo zastavili 12 vprašanj, pri katerih je bil možen samo en odgovor.

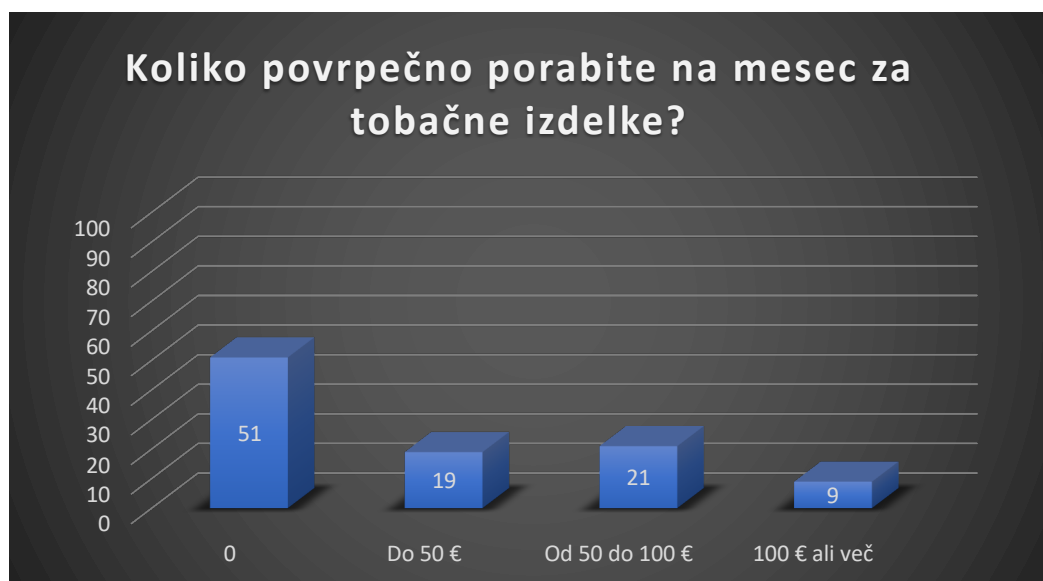
Graf 1: Ali kupujete/uživate tobačne izdelke?

Veseli nas dejstvo, da kar dobra polovica anketiranih ne kupuje tobačnih izdelkov, le tretjina se je opredelila kot redni kadilec/-ka. Pri interpretiranju rezultatov moramo vzeti v obzir, da mogoče nekateri anketiranci ne ločijo, kaj pomeni biti redni ali občasni kadilec.

Graf 2: Ali povišanje cene tobačnih izdelkov vpliva na to, da jih kupujete?

Slaba desetina kadilcev je zaradi povišanja cene prenehala kaditi oziroma uporabljati tobačne izdelke ali pa jih kupujejo manj, kar posledično prinaša tudi pozitivne učinke na njihovo zdravje. Tretjina ne spreminja kadilskih navad zaradi povišanja cen tobačnih izdelkov, 6 % zamenja blagovno znamko za cenejšo. Očitno ima zvišanje cen tobačnih izdelkov vsaj blag učinek na prenehanje uporabe tobačnih izdelkov.

Graf 3: Koliko povprečno porabite na mesec za tobačne izdelke?

Glede na to, da več kot polovica anketiranih ne kadi oziroma ne uporablja tobačnih izdelkov, le dobra petina anketiranih odšteje od 50 do 100 € na mesec za tovrstne izdelke, več kot 100 € na mesec pa porabi le slaba desetina anketiranih. 1200 € letno pa znaša povprečno znesek, ki ga 30 % ljudi porabi za tobačne izdelke, kar predstavlja kar znaten delež posameznikovega proračuna.

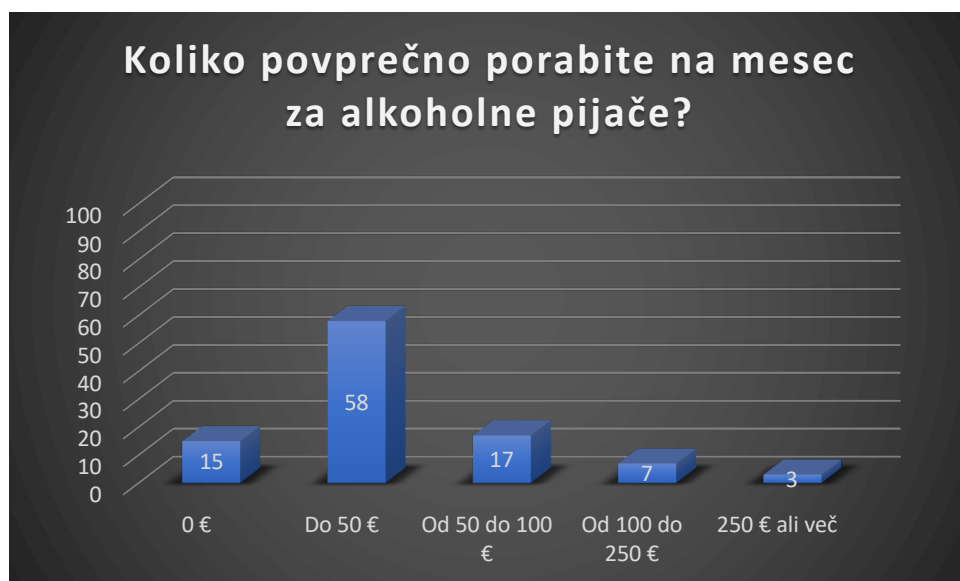
Graf 4: Ali kupujete alkoholne pijače?

Delež kupcev alkoholnih pijač je znatno večji od kupcev tobačnih izdelkov, saj alkoholne proizvode kupuje kar 90 % anketiranih, le 10 % ljudi ne kupuje tovrstnih izdelkov. Največji delež (67 %) predstavljajo občasni kupci, po čemer sklepamo, da kupujejo alkohol za posebne priložnosti, nikakor pa ne vsakodnevno oziroma redno. Odstotek ljudi, ki alkohola ne kupuje zase, je majhen. Predvidevamo, da ga kupujejo za darila oziroma namesto mladoletnih oseb.

Graf 5: Ali povišanje cene vpliva na vaše kupovanje alkoholnih pijač?

Zanimiv je rezultat, da pri več kot polovici kupcev alkohola povišanje cene ne vpliva na njihove nakupovalne navade. Upamo si trditi, da je to povezano s tem, ker največji delež kupcev predstavljajo občasni potrošniki, ki so kljub povišanju cene pripravljeni kupiti želeni izdelek.

Graf 6: Koliko povprečno porabite na mesec za alkoholne pijače?

Dobra polovica anketiranih porabi manj kot 50 € mesečno za alkoholne izdelke, le majhen delež (10 %) pa za alkoholne izdelke porabi več kot 100 € mesečno.

Graf 7: Ali imate svoje prevozno sredstvo (avto ali motor)?

Kot smo pričakovali, ima večina anketiranih svoje prevozno sredstvo, majhen delež (15 %) pa si vozilo sposoja od staršev. Slovenci smo nagnjeni k temu, da stremimo k uporabi lastnega vozila, redko se odločamo za najem, premalo pa tudi koristimo javni potniški promet. Vzroke za takšno stanje lahko iščemo v več dejavnikih, kot je npr. dostopna cena rabljenih vozil, ne dovolj dobra mreža potniškega prometa in slaba frekvenca le tega.

Graf 8: Ali povišanje cen goriva vpliva na vaše nakupovalne navade pri nakupu goriva?

Kar tri četrtine anketiranih ne spreminja nakupovalnih navad pri nakupu goriva, saj nima druge izbire prevoza, kar smo omenili že v komentarju prejšnjega grafa. Povečuje pa se tudi delež voznikov električnih vozil, ki goriva ne potrebujejo. Manj kot 10 % anketiranih si raje izbere drugo prevozno sredstvo, da privarčuje pri strošku goriva. Vsekakor bi lahko bil delež uporabnikov javnega potniškega prometa višji, če se ne bi srečevali z v prejšnji točki opisanimi težavami. Pri urejanju javnega potniškega prometa imamo še kar veliko rezerve.

Graf 9: Koliko povprečno porabite na mesec za gorivo?

Največji delež (31 %) anketiranih porabi mesečno med 100 in 200 €. Polovica anketiranih mesečno porabi za gorivo od 100 do 300 € ali več, kar predstavlja večji delež v proračunu posameznika ali gospodinjstva, kot so izdatki za alkohol ali tobačne izdelke. Tak rezultat lahko pripišemo dejstvu, da ljudje uporabljajo prevozna sredstva tudi za prihod na delovno mesto oziroma za druge nujne opravke. Res pa je tudi, da Slovenci nismo tako ozaveščeni glede uporabe koles in drugih prevoznih sredstev kot so nekateri drugi narodi, npr. Nizozemci.

Graf 10: Ali ste se zaradi podražitve energentov odločili za pridobitev sončnih celic?

Glede na energetska krizo in podražitve resursov, vseeno preseneča podatek, da ima sončno elektrarno še sorazmerno majhen delež anketiranih. Večina (77 %) jih o njej niti ne razmišlja, pričakovati pa je, da se bo delež lastnikov sončnih celic povečeval. Zaenkrat je še velika ovira visoka cena namestitve sončnih celic in vzdrževanje ter tudi negotovost na energetskem trgu, geografska lega nepremičnine ter ekonomski izračun.

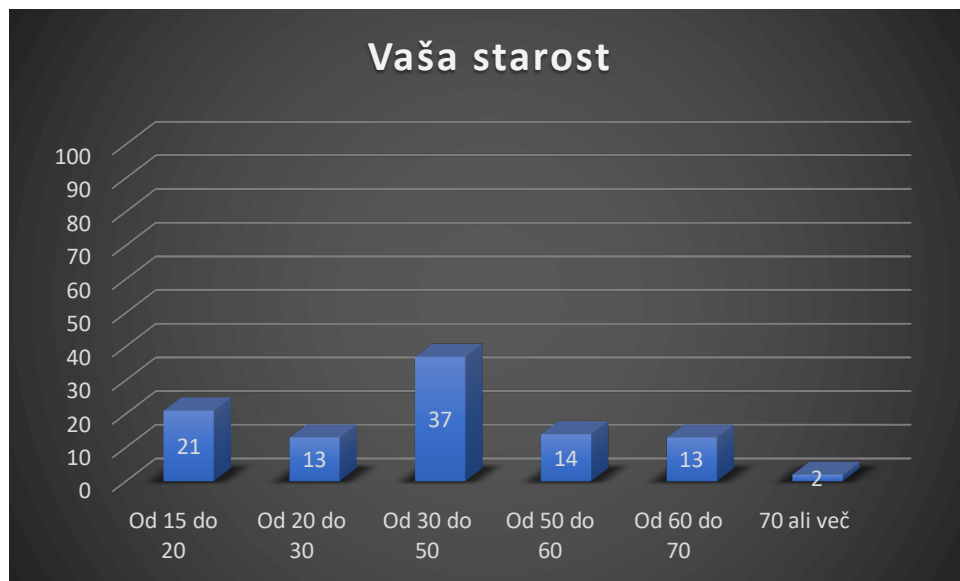
Graf 11: Ali ste se zaradi podražitve energentov odločili za drugo vrsto ogrevanja?

Glede na prejšnje vprašanje ne preseneča, da se dve tretjini še vedno ogrevata z isto vrsto energenta kot v preteklosti, le slaba petina je zamenjala energent za cenovno ugodnejšega.

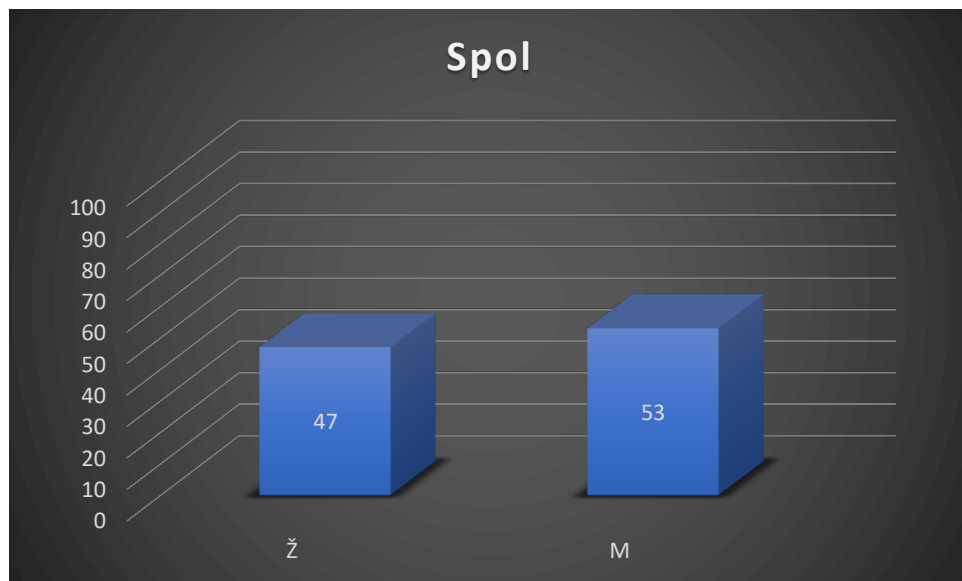
Graf 12: Pri katerih vrstah blaga najbolj občutite spremembo cene?

Največ vprašanih oziroma skoraj večina (86 %) najbolj občuti spremembo cene goriva in energentov, kar je logično, saj to sodi med osnovne človekove potrebe v današnjem času.

Graf 13: Vaša starost

Dobra polovica anketiranih je starih med 30 in 60 let, torej populacija, ki je večinoma zaposlena in v življenjskem obdobju, ko je treba skrbeti tudi za družino, kariero, ustvarjanje bivalnih razmer za prihodnost itd.

Graf 14: **Spol**

Zastopanost obeh spolov je skoraj enakovredna.

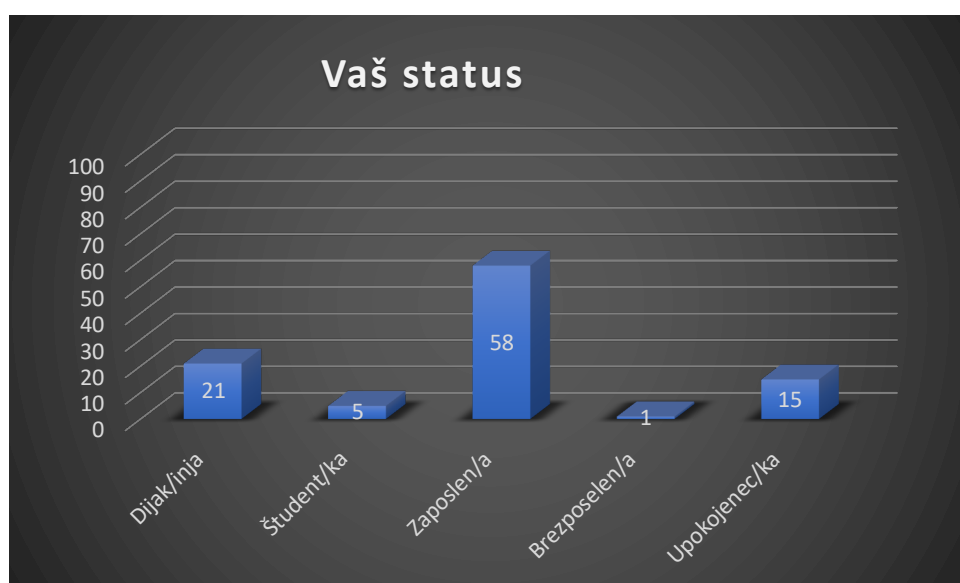
Graf 15: Stopnja izobrazbe

Dobra polovica anketiranih ima dokončano največ 3-letno poklicno šolo, delež visoko izobraženih pa je najmanjši, kar mogoče vpliva tudi na potrošne navade.

Graf 16: **Vaši mesečni prihodki**

Dobro petino predstavljajo osebe z mesečnim prihodkom med 500 in 1000 €, največji delež pa je takih (44 %), ki mesečno zaslužijo med 1000 in 1500 €. Za današnje razmere to niso visoki dohodki, zato povečanje cen dobrin močno vpliva na proračun posameznika ali gospodinjstva.

Graf 17: **Vaš status**

Več kot polovico vprašanih predstavljajo zaposleni, sledijo dijaki, upokojenci in študentje

5 OVREDNOTENJE HIPOTEZ

Po končani raziskavi lahko ovrednotimo naše predpostavke.

Hipoteza 1: Prva hipoteza se je izkazala za pravilno, saj je velika večina ljudi odgovorila, da inflacija tobačnih in alkoholnih izdelkov ne bi vplivala na njihovo pogostost nakupov. Manjšina je odgovorila, da le teh ne bi kupovali tako pogosto ali pa bi zamenjali blagovno znamko za cenejšo. Menimo, da je večina kadilcev odvisnih od nikotina. Zaradi dviga cen tobačnih izdelkov ne bi spremenili svojih nakupovalnih navad. Alkoholnim izdelkom se zaradi inflacije ne bi odpovedala dobra polovica anketiranih, kar dodatno potrjuje našo hipotezo.

Hipoteza 2: Z drugo hipotezo smo bili zelo blizu dejanskemu rezultatu, ki se je pokazal po analizi anketirancev. Zastavili smo si hipotezo, da je več kot tretjina anketirancev rednih kadilcev. Evalvacija analize anket je pokazala, da je rednih kadilcev med anketiranimi točno tretjina. Upoštevati moramo tudi dejstvo, da se nekateri anketiranci ne znajo opredeliti kot redni ali občasni kadilec, zato hipotezo na podlagi ankete potrjujemo.

Hipoteza 3: Pri hipotezi „Zaradi povišanja cen energentov so ljudje pripravljeni zamenjati energente“ nas je rezultat presenetil, ker smo bili mnenja, da je več ljudi pripravljenih menjati energent, sploh glede na energetske krizo in podražitve. A so rezultati pokazali, da 75 % anketiranih ne namerava menjati energenta za ogrevanje, dodatno se jih je le 23 % odločilo za uporabo sončne elektrarne. Na podlagi pridobljenih rezultatov analize anket hipotezo 3 ovržemo. Menjava energenta za ogrevanje prinaša velik strošek. Poleg menjave vira energije je velik strošek tudi menjava celotnega sistema. Vse to pa privede tudi do sprememb v gospodinjstvu.

Hipoteza 4: Pri hipotezi „Zaradi cen naftnih derivatov se povečuje uporaba električnih vozil“ smo preko analize ankete prišli do spoznanja, da ima od 96 lastnikov vozil 18 v lasti električno vozilo. Zadnjo hipotezo bi lahko ovrednotili za pravilno, saj se delež električnih vozil skozi zadnja leta povečuje. Kljub temu hipotezo potrjujemo delno, ker se delež električnih vozil res povečuje, a je teh le 18 %.

Vseeno pa smo bili mnenja, da bo delež pešcev in kolesarjev večji. V anketi so se zgolj 4 anketirani opredelili kot ne lastniki osebnega vozila. To je okolju bolj prijazno ravnanje ter tudi bolj zdravo za naš življenjski slog. Vendar večina ljudi v današnjem času ne razmišlja na ta

način, da bi naredili nekaj dobrega za svoje telo ter okolje. Veliko dejavnikov pa seveda pešačenje ter vožnjo s kolesom onemogoča. To so: oddaljenost od kraja do katerega želimo, teren, pomanjkanje pločnikov ter stez za kolesarje ...

6 ZAKLJUČEK

Rast cene energentov je nedvomno med najbolj perečimi temami letošnjega leta. Z njo se soočamo vedno, ko moramo točiti gorivo na črpalki. Ker je kar 88 % vseh dnevnih poti v Sloveniji opravljenih z osebnim avtomobilom, ima rast cen goriv velik vpliv na denarnico povprečnega Slovenca. Težava je še toliko večja, ker večina Slovencev alternative osebnemu avtomobilu preprosto nima. Posledice so vsakodnevne kilometrske kolone znotraj in na obrobju mest, ki jih prepogosto spremljajo tudi tragične prometne nesreče.

Med raziskovalno nalogo smo prišli do spoznanja, da so ljudje v večini neprilagodljivi in le s težavo spremenijo svoje navade. Kljub visoki stopnji inflacije, ki jo lahko zasledimo pri večini prodajnih izdelkov, le ta bistveno ne spreminja kupne navade anketiranih. Evalvacija ankete je pokazala, da je zaradi dviga cen trošarinskih izdelkov pripravljena prilagoditi oziroma spremeniti svoje navede le približno desetina anketiranih. Razloge v tako nizkem številu anketiranih, ki bi bili pripravljeni spremeniti življenje na boljše oziroma živeti zdravo življenje, prepoznamo v odvisnosti od določenih substanc (alkoholnih in tobačnih izdelkov).

Sprememba v ogrevalnem sistemu gospodinjstev zahteva dodatne stroške. Vgraditi je potrebno nove peči ali pa prenoviti celoten sistem. Zagotovo to predstavlja velik dodaten strošek v vsakem gospodinjstvu, prav tako pa je takšna investicija povrnjena šele na daljše časovno obdobje. Določeni viri energije, kot so na primer sončne celice, zahtevajo dodatne karakteristike, kot so lega in naklon strehe, na katere anketirani nimajo vpliva.

Razloge za majhno nagnjenost k spremembam pripisujemo slabi ozaveščenosti ljudi glede pozitivnih lastnosti alternativnih virov na okolje in ekonomski izkoristek, medtem ko je odstotek prebivalstva, ki bi zmanjšalo uživanje tobačnih in alkoholnih izdelkov nizek zaradi odvisnosti, lahke dostopnosti in slabega nadzora pri prodaji le teh izdelkov. Veliko ljudi s svojimi slabimi navadami posledično vpliva na mlajše generacije, ki se premalo zavedajo uničujočih posledic za svoje zdravje.

7 VIRI IN LITERATURA

ALKOHOL in alkoholne pijače. [Online]. [Citirano 22. sep. 2022; 12.25]. Dostopno na spletnem naslovu:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.fu.gov.si%2Ffileadmin%2FInternet%2FDavki_in_druge_dajatve%2FPodrocja%2FTrosarine%2FOpis%2FAlkohol_in_alkoholne_pijace.doc&wdOrigin=BROWSELINK

DRŽAVNI proračun. [Online]. [Citirano 20. sep. 2022; 16.15]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.gov.si/novice/drzavni-proracun-2020/>

PLAČILO trošarine. [Online]. [Citirano 15. sep. 2022; 13.43]. Dostopno na spletnem naslovu: https://europa.eu/youreurope/business/taxation/excise-duties-eu/paying-excise-duties/index_sl.htm.

TROŠARINA. [Online]. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Zadnja sprememba 6. oktober 2022; 05.21]. [Citirano 15. sep. 2022; 13.55]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Tro%C5%A1arina>

TROŠARINE. [Online]. [Citirano 15. sep. 2022; 14.00]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.dnevnik.si/1042825859>

TROŠARINSKI izdelki. [Online]. [Citirano 20. sep. 2022; 16.00]. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/trosarine_ztro_1/#c4630

ZAKON o trošarinah. [Online]. [Citirano 25. sep. 2022; 18.39]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7128#>

8 PRILOGE

Uvod: Smo dijaki Srednje šole za storitvene dejavnosti in logistiko Celje in delamo raziskovalno nalogo na temo trošarin in njihovega vpliva na nakupovalne navade potrošnikov. Vaše sodelovanje Vam bo vzelo 3 minute časa, nam pa boste pomagali izoblikovati zaključke naloge in ovrednotenje hipotez.

Anketa: Vpliv trošarin na nakupovalne navade potrošnikov

Pri vseh vprašanjih je možen samo en odgovor.

1. Ali kupujete/uživате tobačne izdelke?
 - a) Da, sem redni kadilec/-ka.
 - b) Da, vendar le priložnostno.
 - c) Da, vendar ne zase.
 - d) Ne, ne kupujem tobačnih izdelkov.

2. Ali povišanje cene tobačnih izdelkov vpliva na to, da kupujete manj le teh?
 - a) Da, kupujem manj, ker si jih ne morem več toliko privoščiti.
 - b) Da, kupujem manj, ker se mi zdi škoda toliko denarja zapraviti za svojo razvado.
 - c) Ne, kupujem nespremenjeno.
 - d) Zamenjam blagovno znamko za cenejšo.
 - e) Ne kupujem, ker ne kadim.

3. Koliko povprečno porabite na mesec za tobačne izdelke?
 - a) Nič, saj ne kadim.

b) Do 50 €.

c) Od 50 do 100 €.

d) 100 € ali več.

4. Ali kupujete alkoholne pijače?

a) Da, kupujem jih redno (tedensko).

b) Da, kupujem jih občasno.

c) Da, vendar ne zase.

d) Ne kupujem alkoholnih pijač.

5. Ali povišanje cene alkoholnih izdelkov vpliva na to, da kupujete manj le teh?

a) Da, saj se mi zdi škoda denarja.

b) Kupoval/-a bi jih samo takrat, ko bi imel/-a kakšno praznovanje.

c) Ne, cena ne vpliva na moje nakupe.

d) Ne kupujem alkoholnih pijač.

6. Koliko povprečno porabite na mesec za alkoholne pijače?

a) Za alkoholne pijače ne zapravim nič, saj jih ne kupujem.

b) Do 50 €.

c) Od 50 do 100 €.

d) Od 100 do 250 €.

e) 250 € ali več.

7. Ali imate svoje prevozno sredstvo (motorno vozilo)?

- a) Da, imam svoje vozilo.
 - b) Vozilo si sposojam od staršev.
 - c) Ne, svojega vozila nimam.
8. Ali povišanje cen goriva vpliva na vaše nakupovalne navade pri nakupu le tega?
- a) Ne, saj nimam druge izbire.
 - b) Da, raje izberem drugo prevozno sredstvo.
 - c) Ne, saj imam električni avto.
9. Koliko povprečno porabite na mesec za gorivo?
- a) Ga ne potrebujem, ker koristim druge načine potovanja.
 - b) Do 50 €.
 - c) Od 50 do 100 €.
 - d) Od 100 do 200 €.
 - e) Od 200 do 300 €.
 - f) 300 € ali več.
10. Ali ste se zaradi podražitve energentov odločili za pridobitev sončnih celic?
- a) Ne, saj jih že imam.
 - b) Ne, zaenkrat še ne razmišljam o tem.
 - c) Da, sem v postopku pridobivanja.

11. Ali ste se zaradi podražitve energentov odločili za drugo vrsto ogrevanja?

- a) Ne, ogrevam se z istim energentom.
- b) Da, zamenjal/-a sem vrsto energenta za cenejšega.
- c) Kombiniram različne vrste energentov.

12. Pri katerih vrstah blaga najbolj občutite spremembo cene?

- a) Pri alkoholnih pijačah.
- b) Pri tobačnih izdelkih.
- c) Pri gorivu.
- d) Pri energentih in električni energiji.

13. Obkrožite svojo starostno skupino:

- a) Od 15 do 20 let.
- b) Od 20 do 30 let.
- c) Od 30 do 50 let.
- d) Od 50 do 60 let.
- e) Od 60 do 70 let.
- f) 70 let ali več.

14. Obkrožite spol:

- a) Ž
- b) M

15. Moja stopnja izobrazbe (ustrezno obkrožite):

- a) Dokončana 3-letna poklicna šola.
- b) Dokončana višja šola.
- c) Dokončana specializacija, magisterij, magisterij znanosti, doktorat.

16. Moji mesečni prihodki so:

- a) Do 100 €.
- b) Od 100 do 200 €.
- c) Od 200 do 500 €.
- d) Od 500 do 1000 €.
- e) Od 1000 do 1500 €.
- f) Od 1500 do 2500 €.
- g) 2500 € in več.

15. Moj status:

- a) Dijak/-inja.
- b) Študent/-ka.
- c) Zaposlen/-a.
- d) Brezposeln/-a.
- e) Upokojenec/-ka.